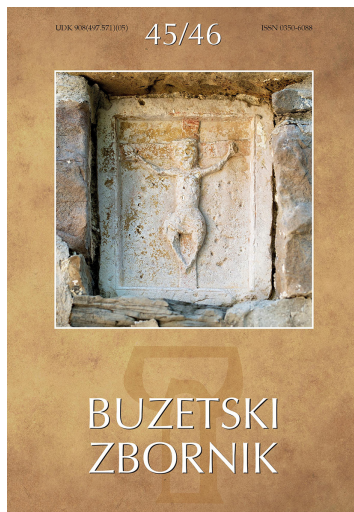

**Buzetski zbornik, 45/46, Katedra Čakavskog sabora Buzet,
Buzet, 2020., 427 str. ISSN: 0350-6088.**

Katedra Čakavskog sabora Buzet organizator je znanstvenog skupa „Buzetski dani“ koji se još od 1970. neprekidno održava u rujnu u sklopu obilježavanja Dana grada Buzeta, odnosno Subotine. Skup prati i publikacija *Buzetski zbornik* u kojoj se tiskaju radovi izloženi na skupu te druge teme vezane uz buzetski kraj. U kolovozu 2020. izašao je dvobroj, *Buzetski zbornik 45/46*, čiji je izdavač buzetska Katedra, a uredili su ga Elena Grah Ciliga i Matija Nežić. Na više od 400 stranica objavljeni su prilozi sa skupova iz 2016. i 2017. Usto, u zborniku se nalaze i ostale redovite rubrike poput prikaza, obljetnica, biografija ili literarnih priloga, a prije oba dijela s tekstovima sa skupova nalazi se gradonačelnikov govor sa svečane sjednice Grada Buzeta.

Na 47. znanstvenom skupu „Buzetski dani 2016.“, koji je održan 2. rujna 2016., prvi izlagač bio je Josip Banić. U njegovu radu „O tobožnjem privilegiju akvilejskog patrijarha Grgura de Montelonga i širenju ingerencija koparske komune na Buje, Oprtalj, Buzet i Dvigrad“ (11–27) istražuje se kako je došlo do toga da se u literaturi pojavljuje podatak o privilegiju spomenutog patrijarha koji su brojni povjesničari nekritički preuzimali ne navodeći izvor. Detaljnom analizom autora put vodi sve do ranog novog vijeka i koparskog horografa Nicolola Manzuolija koji je, čini se, pogrešno povezoao dvije ispravne činjenice o koparskoj prošlosti.

„Naselje Brul kod Roča i dva nova glagoljska natpisa na žljebnjacima“ (29–50) naslov je priloga Berislava Valušeka koji analizira pronađene glagoljske grafite na žljebnjacima u naselju Brul. Ti su grafiti, odnosno simboli ili slova, pretpostavlja se, imali zaštitničku ulogu: štitili su građevinu od nedaća koje su joj prijetile.

Redoviti sudionik buzetskog skupa Slaven Bertoša u radu „Mletački inženjer Pietro di Santa Colomba i njegov opis strateške važnosti Buzeta, Draguča, Huma i Roča (1646.)“ (51–65) analizira arhivski dokument iz mletačkog arhiva u kojem se saznaje da je spomenuti inženjer di Santa Colomba dobio zadatak preseliti se u te kaštele te detaljno utvrditi kakvo je stanje njihovih obrambenih kapaciteta i oružja.

„Ljubav i oskvrnuće u nadziranoj kući“ (67–78) naslov je članka Miroslava Bertoše. Riječ je o priči, odnosno ljubavnom skandalu dvoje mladih, Giulija Gravisija i Meneghine Moretti, koji je završio na sudu zbog tužbe oca djevojke

koja je, nakon što je Giulio neovlašteno upao u kuću Moretti, ostala trudna. Ova je priča ostala zabilježena upravo zbog sudske parnice koja je popratila ljubavni odnos mladoga markiza i neudane kćeri mjesnog trgovca.

Matične knjige često su izvor za različita istraživanja. Istražujući matice krštenih, umrlih i vjenčanih župe Buzet iz XVIII. stoljeća, Matija Nežić naišao je na brojna spominjanja rašporskih kapetana, ali i članova njihovih obitelji. Posebnu pozornost autor je posvetio istraživanju brojnih zanimanja osoba koje su bile u službi kapetana pa se u radu „Ured rašporskoga kapetana u Buzetu” (79–98), osim mnogobrojne posluge, spominju razni pomoćnici, savjetnici, kancelari, arhivisti, odvjetnici, valputi itd.

Samanta Paronić svoj rad „Isječci o obvezama dužnika: Sporazumi žitelja i crkvenih dužnosnika početkom XIX. stoljeća” (99–113) temelji na istraživanju pravnih spisa iz arhivske građe Kotarskog komesarijata Buzet, organa vlasti nadležnog za upravne i sudske poslove koji je djelovao između 1814. i 1849.

„Kada je austrijski ministar predsjednik grof Badeni prošao i Buzetom... (1896.)” (115–127) naslov je članka Davida Orlovića koji nam donosi događajnicu vezanu uz posjet visokopozicioniranog političara tadašnjem Austrijskom primorju. Na putovanju željeznicom Badeni prolazi kroz buzetski kolodvor na kojem se okupilo mnoštvo ljudi pa je došlo do incidenata koji su u tadašnjem tisku različito interpretirani u skladu s političkom i nacionalnom orijentacijom listova.

Tridesete godine XX. stoljeća razdoblje su čvrste talijanske fašističke vlasti u Istri. O situaciji na Buzeštini tih godina piše Mirjan Flego u prilogu „Društvene i političke prilike na Buzeštini 30-ih godina XX. st.” (129–144). Osim političkih tema vezanih uz fašističku vlast, autor se dotiče i teške gospodarsko-socijalne situacije, projekta izgradnje Istarskog vodovoda i pokušaja stvaranja režimske kontrole nad društvom kroz fašističke organizacije *Dopolavoro* i *Ballila*.

U svojem radu „Digitalni Rašpor” (145–154) Ian Tataj predstavlja projekt digitalne rekonstrukcije rašporske utvrde čiji su ostaci danas prisutni samo u tragovima. Na temelju svojih zapažanja tijekom terenskog istraživanja i usporedbe s ostalim sličnim utverdama, autor je rekonstruirao razvoj utvrde tijekom nekoliko faza.

Posljednji tekst u ovom dijelu čitatelja vodi na slikovito putovanje Istrom u potrazi za gradskim ložama. Zdenko Balog piše o „Gradskim ložama središnje Istre” (155–176), tim karakterističnim građevinama koje pronalazimo u gradićima diljem Istre. Roč, Hum, Grožnjan, Oprtalj, Kršan i Novigrad samo su neki od gradića u kojima je loža sačuvana i čije nam opise, uz nezaobilazne fotografije, donosi autor.

Sljedeće je godine znanstveni skup, 48. po redu, održan 1. rujna 2017. „O izvanrednim troškovima rašporskoga kapetana” (183–188) naslov je prvog priloga koji je napisao Slaven Bertoša, a u kojem se analizira arhivski dokument u

kojem nadređeni organi mletačke hijerarhijske strukture raspravljaju o odobra-
vanju posebnih troškova rašporskom kapetanu.

Agrarnopravni ugovori o *socedi* između vlasnika stoke i osobe koja pre-
uzima čuvanje i korištenje stoke predmet su interesa Samante Paronić u radu
„Izvaci o socedi na Bužeštini početkom druge austrijske uprave uvidom u pri-
vatnopravne spise” (189–205). Autorica nas upoznaje sa značajkama socedanih
ugovora te zatim analizira nekoliko spisa nastalih u Buzetu 1821.

Politički izbori vrijeme su pojačanih napetosti u društvu, a pogotovo u vri-
jeme općenite političke nestabilnosti kakva je bila prisutna u Italiji, pa tako i u
Istri početkom 1920-ih. Kako je tekao izborni proces za općinsku vlast u Buzetu
1922., što se događalo prije, za vrijeme i nakon izbora opisuje Mirjan Flego u
prilogu „Općinski izbori u Buzetu 1922.” (207–220).

Jakov Jelinčić već je u *Buzetskom zborniku 29* pisao o Girolamu Leoncini-
ju, ročkom bilježniku iz 16. stoljeća. Međutim, kako i sam autor kaže, Leoncini-
jeva knjiga toliko je bogata podacima da se o njoj može još mnogo toga napisati.
Stoga je sastavio i prilog „Još o knjizi ročkog bilježnika Girolama Leoncinija
1547. – 1566.” (221–228) u kojem, među ostalim, precizno navodi brojne lokali-
tete i naselja koja su u tom vrijednom povijesnom izvoru ostala sačuvana.

Antička staklena zdjelica pronađena je tijekom istraživanja 1978. i 1979. na
lokalitetu Pintorija te se danas nalazi u fondu Arheološkog muzeja Istre. Monika
Petrović u tekstu „Restauracija antičke staklene zdjelice iz Pintorije kod Buzeta”
(229–236) opisuje restauracijske zahvate na zdjelici, uz objašnjenje metodologi-
je rada na antičkom staklu.

U zbirci AMI-ja nalazi se i predmet idućeg priloga autorice Tatjane Bra-
dare. Taj je predmet „Zvono crkve svetog Lovre u Črnici” (237–249), a djelo
je majstora Bela i Vivencija iz XIV. stoljeća. U travnju 2017. u podrumskim
prostorijama zgrade Arheološkog muzeja Istre pronađena su dva zvona. Jedno
je bilo s crkve svetog Tome u Puli, a drugo iz crkve svetog Lovre. Ne zna se
pouzdana kako su tamo završila, ali pretpostavlja se da su tamo skrivena da bi se
izbjegla rekvizicija tijekom Drugog svjetskog rata.

Konzervatorica Nataša Nefat u posljednjem tekstu sa znanstvenog skupa
2017. „Nove spoznaje o razvoju kaštela u Račicama” (251–278) detaljno piše o
rezultatima konzervatorsko-restauratorskih istraživanja na kaštelu u Račicama,
sjedištu nekadašnje grofovije, koji su se odvijali od 2015. i donijeli nova sazna-
nja o arhitektonskom razvoju građevine izgrađene tijekom druge polovice XVII.
stoljeća, a istraživanja su pokazala da na njoj nema ostataka prijašnje srednjovje-
kovne utvrde.

Treći dio zbornika naslovljen „Iz našeg kraja” (279–284) donosi prilog De-
ana Krmca o suradnji Katedre Čakavskog sabora Buzet i Humanističkog društva
Histria iz Kopra. U dijelu „Obljetnice” (285–328) Gordana Helen Šišović piše
o desetljeću rada buzetskog Doma za starije. „Dalmatinska terca na istarskom
sjeveru” osvrta se na polustoljetnu tradiciju klapskog pjevanja na Bužeštini iz

pera Vladimira Pernića, a Mirjana Pavletić piše o 40 godina Aleje glagoljaša te o rukopisnom brevijaru za ročke crkve Vida Omišljanina.

Petu cjelinu čine prikazi (329–380). Vanesa Begić prikazuje knjigu „Miroslav Sinčić: Književni portret”, a Slaven Bertoša piše o knjizi „Štorija ud poja” Valdija Glavića. „Buzetski statut u novome ruhu” tekst je Elene Grah Ciliga posvećen velikom nakladničkom pothvatu, reizdanju Buzetskog statuta iz 1435. Matija Nežić prikazao je monografiju Slavena Bertoše „Barban i mletački Loređani”, a Mirjan Flego autor je prikaza djela „Moje Baredine” Antona Zugana te zbornika „Istra u Velikom ratu: glad, bolesti i smrt”. Četiri prikaza napisala je Mirjana Pavletić. Prvi je o „Legendama istarskog sjevera” Vladimira Pernića, slijedi prikaz knjige novinarkе Gordane Čalić Šverko „Život na sjeveru”. Pavletić piše i o vlastitoj knjizi posvećenoj 111. godišnjici Glazbenog društva Sokol iz Buzeta te o djelu „Bela karta, črno slovo” Frane Para.

U „Literarnim prilozima” (381–384) pojavljuju se pjesme Nadije Disiot, a u sedmom dijelu (385–402) nalaze se biografije Jelke Radauš Ribarić, Stjepana Sulimanca, Darka Kranjčića i Miloša Pavletića, istaknutih ličnosti vezanih uz Buzet koje su preminule od tiskanja posljednjeg broja. Jedan tekst posvećen je sportu (403–406). Gordana Čalić Šverko piše o uspješnoj mladoj kimbokserici Korini Zugan. U posljednjem dijelu zbornika nalaze se kronologije kulturnih događaja na Bužeštini za godine 2016. i 2017. koje je priredila Dijana Kolaković Prođan (407–422).

I ovaj novi dvobroj *Buzetskog zbornika* rezultat je višedesetljetne ustrajnosti izdavača i organizatora Buzetskih dana, ali i istraživača i ostalih suradnika koji pokazuju da je istraživanje određenog kraja, u ovom slučaju Bužeštine, posao koji, srećom, nikad ne završava, na radost istraživača, ali vjerujem i brojnih čitatelja koji u ovoj publikaciji zaista mogu, iz godine u godinu, naići na vrijedne i zanimljive priloge, prvenstveno o lokalnoj povijesti i kulturnoj baštini, ali i o mnogim drugim temama.

Mirjan Flego